

Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Šabac

Kontakt telefoni: 015/ 344-606, 301-820

B I L T E N

- Kratke preporuke za ishranu krava -

dipl.ing.Zoran Kozlina

- Sadnja kalemova vinove loze -

dipl.ing. Milorad Jocković

Š a b a c, decembar 2011.god.

KRATKE PREPORUKE ZA ISHRANU KRAVA

OSNOVA ISHRANE KRAVA :

1. DOVOLJNO KVALITETNE KABASTE HRANE

= kukuruzna silaža tokom cele godine (Neophodno: 1 ha kvalitetne silaže na 6 krava)

2. PRAVILNO HRANITI KRAVE (nikako sve isto) PO FAZAMA PROIZVODNOG CIKLUSA:

STEONE JUNICE I ZASUŠENE KRAVE

(prvih 5 sedmica zasušenosti) do 3 sedmice pre teljenja

- krave pre termina zasušenja hraniti 7 dana samo grubljim senom ili slamom
- zasušenje obaviti odjednom, naglo – problematična vimena tretirati antibioticima za zasušenje
- koncentrovanu hranu u ovoj fazi uopšte ne davati

Primeri dnevnog obroka za prvih 5 sedmica zasušenja i steone junice :

primer 1	primer 2
9 kg sena	15 kg senaže
2 kg slame	4 kg slame
do 5 kg silaže	do 5 kg silaže

- neophodno je davati i oko 100 grama dnevno posebnog min.-vit. dodatka za zasušenje
- u zasušenju nije dobra preobilna mlada paša, niti detelina i lucerka (previše kalcijuma)
- nikako ne davati nikakve druge mineralne dodatke, posebno ne kredu niti so

STEONE JUNICE I ZASUŠENE KRAVE

zadnje 3 sedmice pre teljenja

- postupno uvoditi hranu koju će jesti nakon teljenja (najbolju senažu, silažu, koncentrat)
- koncentrat po malo uvoditi do 2 kg na dan pre teljenja, ne više !

- sastav koncentrata isti kao i onaj za posle teljenja (12 - 18 % proteina), osim vit.-min. dodatka
- jako je važno da je min.-vit. dodatak poseban za zasušenje (malo kalcijuma, puno magnezijuma)
- nikako ne davati krelu (kalcijum) niti so, niti u smešu, niti posebno
- u toj fazi zasušene krave i junice ne smeju krasti hranu ispred krava na muži
- jako je važno da krave i junice zadnje 3 sedmice pre teljenja jedu što više hrane
- zdravlje buraga je presudno, dobro je dodavati 8 - 10 grama na dan spec. kulture kvasaca

Dnevni obrok za zadnje dane pre teljenja:

Najbolja silaža i senaža (po volji) i nešto odličnog sena + 2 kg koncentrata za zasušenje

PROCEDURA NAKON TELJENJA :

- odmah nakon teljenja kravu napojiti s puno (barem 25 litara) tople vode, u kojoj istopite specijalni energetska napitak s elektrolitima, a u koncentrat ili u silažu dobro je dodati šaku krede
- čim pre, najviše u roku 2 sata kravu treba pomesti, ali ne pojititi tele svom količinom, ako ima previše kolostruma, nego pojititi 5 minuta, ne duže; nakon 6 - 8 sati ponoviti mužu i pojititi opet 5 minuta
- tele prvi dan napajati samo kolostrumom od prve muže nakon teljenja
- kravi nakon teljenja treba na sve načine pomagati da odmah nastavi dobro da jede : davati više puta na dan svežu, najbolju hranu, dodavati kvasce, ne uznemiravati je nepotrebno
- dobro je redovno pratiti telesnu temperaturu i na svaki poremećaj brzo reagovati > veterinar
- na sveže oteljenim kravama ne sme se štedeti ni vremena ni pažnje kako bi sve od početka dobro krenulo, a posebno apetit – nije dobro da krava bude sama, izolovana od drugih
- pravilnom ishranom pre i nakon teljenja (tranzicija) izbegavaju se u velikoj meri metabolički poremećaji (ketoze, acidoze, ležanje nakon teljenja, slab apetit, ...)

PRVE 3 SEDMICE NAKON TELJENJA

- odmah nakon teljenja krava nastavlja jesti isti obrok kao i pre teljenja, osim što se min.- vit. dodatak u koncentratu menja u standardni dodatak za laktaciju (s puno kalcijuma)
- prvi dan nakon teljenja krava mora imati po volji stalno na raspolaganju najbolju hranu koja postoji na gazdinstvu, senažu, silažu i seno + dodatak 2 kg koncentrata na dan (ne više)
- sledećih 7 dana količina koncentrata se postupno povećava (svaki dan oko 1 kg više) pa će tako prvotelka 8. dan po teljenju dobijati 7 kg koncentrata, a starija krava 8 kg koncentrata na dan (najbolja zelena hrana, senaža, silaža i seno je stalno na raspolaganju po volji, što više - to bolje)
- kravu treba „forsirati“ zelenom hranom i silažom, a nikako ne koncentratom
- od 8. do 15. dana po teljenju ne povećavati količinu koncentrata (ostaje na 7 ili 8 kg na dan), ali uzimanje najbolje zelene hrane i silaže krava mora stalno povećavati
- od 15. do 21. dana po teljenju, u zavisnosti od proizvodnje i stanja krave, može se koncentrat još povećati i na 10 kg na dan, uz uslov da uzima koliko god hoće i može najbolje zelene hrane i silaže

PRVA POLOVINA LAKTACIJE

- ishrana krava nakon teljenja je daleko najvažnija od svega za konačnu ekonomičnost proizvodnje mleka pa je zato izuzetno važno kravama u prvoj polovini laktacije (i dok ne ostanu steone) dati sve najbolje što je moguće (kasnije može proći i slabiji obrok)
- najveća opasnost koja u tom razdoblju stalno pretila je pad apetita i prikrivene, pa čak i izražene acidoze (zakiseljenje buraga) što povlači za sobom niz problema koji znače ekonomski gubitak
- zato je izuzetno važno koncentrirani deo hrane rasporediti u više manjih porcija tokom 24 sata (jedna porcija najviše 3 kg) i puno pomaže dodavanje spec. kulture kvasaca
- najmlaćnijim kravama mora se uz brdo voluminozne hrane davati u drugom mesecu laktacije i 12 kg koncentrata na dan, ali to mora biti u barem 4 obroka
- sastav koncentrata mora se prilagoditi vrsti i kvalitetu voluminozne hrane, najčešće mora biti sa barem 12 % proteina; jako dobre komponente su i repini rezanci i pivski trop s kojima je dobro zameniti deo žitarica da bi smanjili opasnost od zakiseljenja buraga

- osnova dobre ishrane u ovom razdoblju je dovoljno senaže i silaže (najkvalitetnije što se ima) na jaslama 24 sata na dan (kad god se uđe u štalu mora biti hrane u jaslama)
  - pre jutarnjeg i večernjeg hranjenja mora ostati barem 5% prebrane hrane i nju treba skloniti i dati nisko steonim junicama, a oteljenima dati novu, svežu hranu
  - u toku dana 2 - 3 puta pogurati hranu nazad na jase i na sve moguće načine „prisiljavati“ krave da jedu; svaki kilogram pojedene hrane više u ovoj fazi zlata vredi
  - eventualne promene sastava obroka (bilo voluminozne hrane ili sastava koncentrata) mora se sprovoditi jako postupno, kroz barem 10 - ak dana
  - jako je važno stalno pratiti rezultate ishrane : količina i sastav mleka, kondicija krave, sjaj dlake, oči, sluzokože, preživanje, balegu, ...
  - najvažnije je da krava dovoljno jede; siguran znak da krava ne jede dovoljno je sadržaj proteina u mleku manji od 3,0 % > tada nema polnog žara, niti osemenjavanja
- Dnevni obrok za odličnu kravu u vrhu laktacije (oko 45. dan) :

primer : Dnevni obrok za odličnu kravu u vrhu laktacije (oko 45. dan) :
20 kg odlične senaže
20 kg silaže
12 kg smeše koncentrata
= dovoljno za 40 kg mleka/dan

DRUGA POLOVINA I KRAJ LAKTACIJE

- kad je krava potvrđeno steona, lakše ju je hraniti, najvažniji deo je obavljen
- u glavnom delu laktacije najvažnije je kravu hraniti ekonomično, da što više mleka proizvede iz voluminozne hrane, a koncentrovani deo obroka dobija „prema zaslugama“
- cilj je u laktaciji proizvesti više od 4.000 kg mleka iz voluminoznog dela obroka, a ostatak iz koncentrovanog dela
- u zadnjoj trećini laktacije paziti da se krava ne ugoji previše, u zasušenje mora ući u srednjoj kondiciji (3.5), zato se obično mora smanjivati silaža i koncentrat, a po volji davati kabasta hrana s livada

ZAKLJUČAK :

Tačnost, preciznost, planiranje, doziranje – nikako ne „od oka“ ili svima isto.

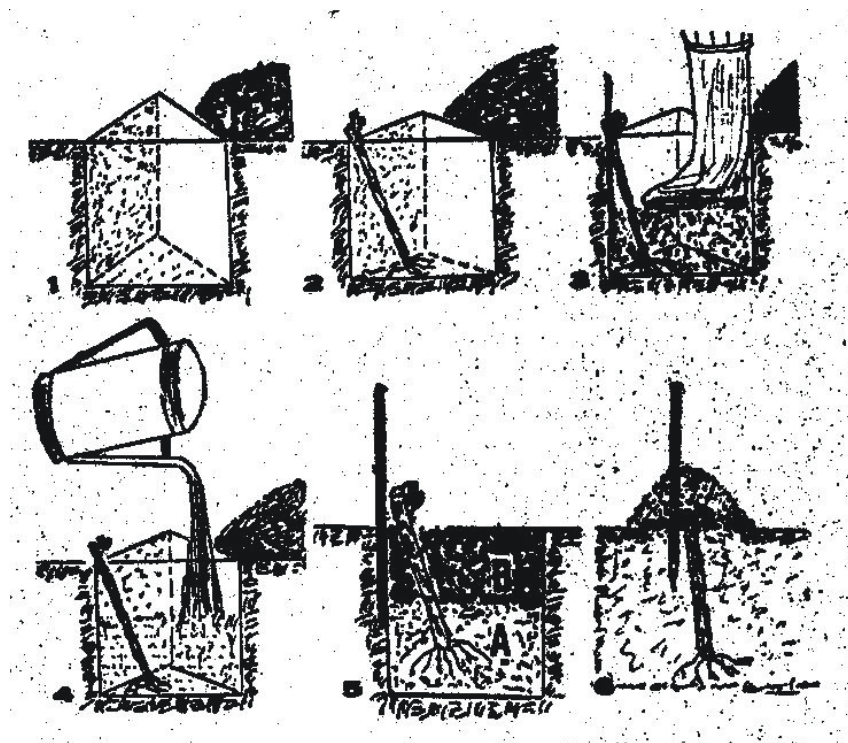
dipl.ing Zoran Kozlina

Vinogradarstvo

Sadnja kalemova vinove loze

Glavna sezona sađenja vinograda kod nas je proleće, i to od prve polovine marta do druge polovine aprila meseca. Razlog za to je što se teža zemljišta teže oceduju i suše od zimske vlage.

Slika

Šematski prikaz tehnike sađenja kalemova

1. Jamić pripremljen za sadnju kalemova, 40cm dubina 40cm širina
2. Pravilno postavljen kalem, žile skratiti na 10-20cm. Sve žile sa spojnog mesta i srednjih kolenca treba ukloniti. Spojno mesto 2-3cm iznad zemlje.
3. Navlačenje sitne zemlje i njeno sabijanje-gaženjem.
4. Zalivanje vodom posle gaženja zemlje
5. Ubacivawe smeše zgorelog stajnjaka, umereno vlažne zemlje i NPK u jamić
6. Završni deo sađenja-formirawe humke nad posađenim kalemom od fine trošne zemlje 5-8cm visine koje se obavezno održavaju rukom.

Posle 15-20 dana iz humke izbije 1 ili više zelenih lastara, ako ih ima više ostavlja se samo 1-2 najbolja, ostale očenjiti. Kada mladi lastari dostignu dužinu 15-20cm treba ih privezati uz kočić.

Uklanjanje površinskih žila i brandusa

Prvi put-kraj juna-početak jula, rastura se humka po (oblačnom vremenu) i 2-3cm ispod spojnog mesta oštrom nožem ili makazama uklonimo žile i vratimo humku, koja ne treba da je više tako visoka.

Drugi put-kraj avgusta, ponovi se postupak kao i prvi put posle čega se humka više nevrća, već se spojno mesto izlaže spoljašnjim činiocima da očvrzne.

Rezidba vinograda

Preporuka je da se sa rezidbom vinograda počne u drugoj polovini februara meseca (posle Svetog Trifuna-slava vinogradara) kada se smanji opasnost od pojave ekstremno niskih temperatura.

NAPOMENA: Za sve dodatne informacije obratiti se savetodavnoj službi autora ovog biltena, na gore navedene telephone.

dipl.ing.Milorad Jocković